

## Framhald av síðu 2

møguleikar at klára okkum betri.

Tá skráin er liðugt, verður hon send til blóðini. Tað er ymiskt, sum tey taka imóti henni. Summi gera einki burtur úr, men seta hana í blaðið, sum hon kemur frá okkum, t. v. s. bert við titlum og tíðum. Onnur gera eitt sindur meir burturúr — í skránni tey fáa frá okkum stendur nær ávístu sendingarnar vóru vistar í danska sjónvarpinum — tey finna dansk bløð fram, tíværri mest Se og Hør og Billedbladet, og skriva stutt hvat sendingarnar snúgu seg um. Annars einki meir.

Danska pressan ger nógv burtur úr sjónvarpinum. Tei hava blaðmenn, sum hava til uppgávu at siga lesaranum frá, hvat ið kemur í sjónvarpið, hvat tað snýr seg um, og er tað ein filmur, so verður hann ummæltur, og har verður bart út sagt, um siggjarin hevur nakað at gleða seg til ella ikki. Er tað ein torskildur filmur, so fær lesarin at vita, hvat ummælarar meintu um hann, tá hann kom fram, og kanska eisini hvussu hann «skal» skiljast. Eisini hava flestu dansku dagblöðini hvønn dag ein teig, har sjónvarpið kveldið fyr verður ummælt.

Hvussu er so við føroysku blóðunum?

Burtursæð frá tí áðurnevnda sindinginum, tey sjálvi skriva um sendingarnar, so gera tey einki. Eg havi roynt at fingið nøkur bløð at ummælt okkara sjónvarp. T. d. við einum teigi um tað ið sent varð vikuna í fór, men til onga nyttu. — Sjónvarpið verður þá ignorerað!

Ikki tí, hetta er einki nytt. Øll tey áriní útvarpið hevur verið, hevur sama líkasæla verið galdandi móti tí.

Men tó so meti eg, at her er ein munur. Grundirnar fyrri at útvarpið og sjónvarpið ikki verða viðgjørð í blóðunum eru ikki tær somu.

Útvarpið er føroyskt og ger sínar sendingar sjálvt, og blóðini kunnu tí umbera seg við, at tey ikki hava kvalificerað ummælarar. Sjónvarpið er danskt, og dansku blóðini eru sum nevnt full av upplýsingum og ummælum av somu sendingum, sum vit vísa herheima. Arbeiðið er bert at finna hesi fram, seta tei í sum tey eru ella umskriva tei eitt sindur.

Her koma vit natúrliga til hin spurningin, sum føroyska pressan hevur so ílt av: upphavsreturin! Sjálvsagt vil føroyska pressan ikki strala danskt tilfar, á sama hátt sum sjónvarpið.

Hvi ikki? Tit gera tað jú. Kunnu tit «stjæla» eitt lítið petti úr Se og Hør ella

Billedbladet, so kunnu tit eisini «stjæla» eitt stórt petti úr Politiken ella Berlingske Tidende. Harumframt hevði eitt blað sum Sosialurin uttan trupuleikan fingið loyvi at brúkt alt tað tilfar um sjónvarp úr Aktuelt.

Í hesum sambandi kundi eg eisini hugsað mær at spurt, hvi Sosialurin kann ofra pláss til tað, ið Klaus Rifbjerg í danskum blóðum skrivaði um Dallas; men ikki tað, ið somu dansku bløð skrivaði um t. d. ítalska filmin Sùkklutjúvurin, sum hóast alt er ein filmur, sum er nevndur í øllum týðandi bókum um filmslist.

Nei, blóðini eru skjót, tá okkurt er at finnst at í sjónvarpinum.

Er okkurt gott — so deyðatøgn.

Hvør er so orsøkin? Orsøkin er ikki hon, at sjónvarpið ikki hevur almennan áhuga.

Fólk høvdu við opnum ørnum tikið imóti eini forðondsvitan, áðrenn tey settu seg framman fyrri kassan.

Orsøkin er heldur ikki, sum man hevur illgruna um, at pressan heldur, at her er ein konkurrentur, sum kann skaða blóðini. Eg hugsi ikki at nakað føroyskt blað hevur mist haldarar av sjónvarpsins ávum — heldur tvørturimóti.

Heldur ikki er orsøkin hon, at blóðini verða minni seld, um tey brúka eina heila síðu til sjónvarpið. Her kann eg vísa til, at tað vist júst var Sosialurin, sum fyrsta blaðið, ið skrivaði nakað meir enn sjálfan titulin á, ið sent varð. Tá nevndi ein á blóðnum fyrri mær, at teir høvdu lagt til merkis, at tað vóru nógv fólk, sum keyptu blaðið orsaka av sjónvarpsskránni.

Hvør kann so orsøkin verða, tá tað ikki er tí, at blaðið hevði verið minni lisið, ikki hevði fingið konkurrencu og ikki hevði verið minni selt. Seinasta møguleikan, at blóðini hava so mikið av tilfari, at einki pláss er, siggi eg þá burturfrá.

Enn einaferð: Hvi so? Man tað vera illvilji, øvund móti hasum amatørnum, sum sita og spæla sær við einum so álvarsamum fjølmiðli og fáa alt serverað úr Danmark, sjálvsagt við undantak av teimum sendingunum teir sjálvir til «stuttleika» framleiða?

Ein er freistaður at halda, at her man høvudsorsøkin liggja. Eg sigi tað eitt sindur varliga, tí mær dámar ikki at leggja fólk undir nakað sum ikki passar. Eg vil tó vísa á, at vit skjótt leingi hava framleitt sendingar sjálvir. Hvi føroyska tíðindapressuni skuldi hetta verið stórhending. Hugsi

tykkum: føroysk tala í sjónvarpinum! Hvar var pressan tá, og hvar er hon nú. Hon snorksvevur!

Men okkurt hoyrist tó óbeinleiðis um, hvat blaðmenn halda. Og so undarligt tað ljóðar, so er tað altið tá, tað hevur eydnast okkum at gera eina sending, sum vit meta, nærkast tí góðsku eitt føroyskt sjónvarp kann vera nøgt við. T. d. aftan á sendingina um føroyskan ídnað við Guttormi Djurhuus, tá komu nógv fólk til min og søgdu, at hatta var nakað av tíretta. Men løgdu summi smilandi aftrat, at tann og tann blaðmaðurin hevði sagt, at hatta var næstan gott, men tó so manglaði hatta og hatta.

Hvi hendan reaktiónin og hvi bert reaktiónin, tá nakað eydnast hjá sjónvarpinum? — Øvund?

Blóðini søgdu ikki eitt orð. Eg hevði hálvavegna væntað eitt mótmæli, sum tað ið kom aftan á sendingina hjá Mariusi Johannesen á sinni. Men tað kom heldur ikki.

At nevndin í sjónvarpsfelagnum er amatørar, hevur hon ongantið dult. At hon heldur tað vera stuttligt at fáast við hetta arbeiðið, skal heldur ikki dyljast.

Um tað er rætt at tað eru «ikki blaðmenn», sum hava hetta arbeiðið, kann sjálvsagt verða settur spurningur við. Á sama hátt sum spurningur kann verða settur við um tað er rætt, at stórir partur av manningini á blóðunum og Útvarpinum er settur av «ikki blaðmonnum».

Soleiðis eru nú einaferð treytirnar her heima. Tað er ikki altið «kvalificerað» fólk til tei ávístu arbeiðini. Tíðin hjá tykkum — tykkum professionellum — man fara at koma. Nær er ein politiskur spurningur, sum nevndin í sjónvarpsfelagnum einki hevur við at gera.

Tit skulu vera vælkomnir at koma framat í sjónvarpinum í morgin um tað skuldi verið. Men tað skal bara verða undir somu treytum sum nevndin í Sjónvarpsfelagnum arbeiðir undir. — Vóni ikki, at hatta uppiskoytið gjerdi, at áhugin minkaði.

Nei, sum nevnt, so meti eg, at sjónvarpið er ov týðandi fjølmiðil til at fólk kunnu góðtaka, at pressan so fullkomuliga visir honum líkasæla. Eisini er sjónvarpið ov týðandi til, at blaðmenn — enntá professionellir — eru fornermaðir við tað. Her er veruliga ein møguleiki hjá blóðunum at gerast enn fjølbroyttari, og tað er væl endamálið hjá pressuni. Sjónvarpið er fjølbroytt, og verður tað tilfar, sum fyra kvøld um vikuna kemur í næstan hvarja stovu í Føroyum, brúkt rætt, so koma bæði blóðini

og sjónvarpið at njóta gott av tí. Pressan við at vísa seg vakna og villiga til at taka við øllum tí tilfari sum lesarin biður eftir. Ágøðin hjá sjónvarpinum vil verða, at vit fáa at vita, um vit eru á rættari leið.

Og hetta hevur alstóran týðning. Tí skulu vit hava eitt gott sjónvarp, so eigur føroyska pressan at kenna sína ábyrgd og gera seg galdandi í einum uppbyggjandi og sakligum tjaki, um sjónvarpið yvirhevur: Hvat vilja vit við tí? Er tað nóg gott? Kann tað gerast betri? Undirhald contra upplýsing. O.s.fr., o.s.fr. — Uppgávan liggur hjá tykkum pressufólku.

## Framhald av síðu 2

urin er v. ø. o. vórðin ov bureaukratiskur, og ov stór makt er givin til ein mann ella eitt fátal av monnum. Harumframt skapar lógin um Ráfiskagrundin ikki júst besta grundarlagið fyrri at gera sum mest við selu arbeiðið.

Ein demokratisering tykist nú vera hend í toppinum á hesi fyrirøktu, harvið at kvalificeraðir menn, sum hava beinleiðis áhuga fyrri at fyrirætlan verður rikin væl, hava fingið stórrí ávirkan. Hendan process kundu hóskaði verið ferd viðari niður gjøgnum organisatiónina, soleiðis at fleiri starvsmenn fingi klárt defineraði mál og myndugleika/ábyrgdarok. Harvið vóru fyrirætlanir fyrri ein effektivisering tilstaðar. Í tann mun starvsmenn á ymsum stigi ikki kundu livað upp til málini og í longdini ikki kundu útvega eina úrtøku eins góða og aðrir seljarar, skuldu teir staðið til svars fyrri hesum.

Fyrri at slík skipan skal virka er hin vegin neyðugt, at ávís liberalisering eisini verður gjøgnumførd úteftir t. v. s. at tað formelt verður givið loyvi til eisini at selja gjøgnum aðrar, tá hesir kunnu útvega betri pris ella skjótari sølu. Hetta vildi bæði sett selueffektivitetin upp sum heild, og hartil minkað um atfinningarnar móti Fiskasøluni.

Í tí løtu tað finnst tvær ella fleiri Fiskasølur er spurningurin sjálfandi loystur av sær sjálvum, men so bundin «struktururin» tykist vera í dag, er útlit neyvan fyrri at tað í bæði koma fleiri Fiskasølur, ið kunnu kappast á jøvnum fæti. Tað hevur í hesum sambandi av og á verið tosað um eina almenna Fiskasølu, sum alternativ til ta, vit hava. Hetta vildi tó neyvan verið nøkur loysn, við tað at ein slík vildi havt allar fyrirætlanir fyrri at

blivið í minsta lagi líka bureaukratiskur sum tann núverandi. Hetta eru tað fleiri dømir um. Harumframt vildi ein politisk stýring, eisini hóast hon ikki verður úttent konsekvent, uttan iva ført við sær, at áhugin frá vinnuni fyrri eini almennari fiskasølu vildi verið ógvuliga lítill.

Hin vegin var tað natúrligt, ja verður kanska beinleiðis neyðugt sum frálíður, og so hvørt vøruúrvalið má vaksa, at størstu flakavirkini, sum koma at ganga frammanfyrri í útviklingini av nýggjum verum, sum marknaðirnir krevja, sjálvi í stórrí mun taka sær av søluni. Vørukunnleikin er soleiðis av stórrí týðningi tess meira tilgjørðar vøurnar vera og tess stórrí úrvælið er. Henda kunnleika hevur einstaka virkið stórrí møguleika at geva viðari til keyparar enn ein stórrí stovnur, ið umboðar nógv virkir við ymsum verum. Endiliga vil ein decentralisering av søluni uttan iva okja «fleksibilitetina», sum

er ein fyrirætlan fyrri at slíkt virki kann yvirleva.

Niðurstøðan av hesum metingum má vera, at ein liberalisering hjá Fiskasøluni ella ein á annan hátt økt kapping vil frígjera fleiri góðar kreftir til útflutning av okkara fiskaverum. At aðrir kunna, hava vit sæð og siggja tað stóðugt meira. Hvussu nógv tað vil týða í krónum og oyrum til fólk og land, er ílt at siga nakað um, men tað vil óivað telja við røttu megin. Harumframt skal ein ikki gloyma, at ein meira effektiv og dynamisk marknaðarføring, sum í stóran mun vil sekja keyparar, ið liggja nærri brúkarunum enn vit higartil hava sæð, av sær sjálvum vil skapa gróðrabotn fyrri sølu og útvikling av nýggjum, meira tilgjørðum verum. Sostatt tænar ein liberalisering einum dupluttum endamáli, og átti at verið bakkað upp frá øllum síðum, uttan mun til nakað slag av privatum áhugamálum.

## Framhald av síðu 6

in talar fyrri at leggja skúlan á Kambsdali. Roknast má við at teir flestu ferðalærarnir koma úr Hoydølum, tí skúlin har er nógv størri enn tann í Klaksvík. Ein ringan kavadað tá vandamikið er at koyra í Leirvíkslið, og um Gøtueiði inn á Kambsdal, tá kann ein læriari sum einki ferðast úr Havn við Trónda heim á Toftir og so koyra tað stutta strekkið inn til Rúnarvíkar — tað skal nevnliga kava illa,

áðrenn tað er vandamikið at runda Saltnes við bili. Annars er tað nakað tað sama at koyra eftir oyggj til Kambsdal og Rúnarvíkar, meðan tað er styrti at koyra úr Leirvík til Kambsdal, men haðani kemur neyvan tann stóri læraraflytningurin.

Lærarar í samband við handilsskúlan, og tað lagna í málinum, koma vit til seinni.

Jóhannes Steingrund

(Framhald í næsta blæð).

## Undirvísing í einstøkum lærugreinum

Fyrirreiking til próvtøku í einstøkum lærugreinum á víðkaðum skeiði fyrri 9. og 10. árgang fólkskúlans byrjar um miðjan august 1981.

Eins og fyrri TF (teknisk fyrirreiking) áður fer nýggja undirvísingin fram á kvøldsskúla.

Lærugreinar, ið næmingarnir kunnu fáa frálæru í, eru rokning/støddfrøði (matematikk), alisfrøði/evnafrøði (fysikk/kemi), danskt, enskt og týskt.

TEKNISKI SKÚLIN

Tórsgøta 21 - 3800 Tórshavn